

Sygn. akt VU 581/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Marzena Foltyn-Banaszczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku T. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 kwietnia 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zalicza do ogólnego stażu pracy T. K. okres zatrudnienia w (...) w M. od dnia 1 sierpnia 1979 roku do 31 grudnia 1987 roku oraz od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 14 listopada 1991 roku.

Sygn. akt VU 581/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał wnioskodawcy T. K. prawo do emerytury. Do stażu pracy wnioskodawcy organ rentowy nie zaliczył okresu zatrudnienia w (...) w M..

W odwołaniu z dnia 27 maja 2015 roku ostatecznie sprecyzowanym na rozprawie w dniu 9 września 2015 roku wnioskodawca wnosił o zmianę zaskarżonej decyzji i przeliczenie emerytury przy uwzględnieniu do stażu okresu zatrudnienia w (...) w M. od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku oraz od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 14 listopada 1991 roku. Zaskarżonej decyzji wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisu art. 184 i 109 ustawy emerytalnej poprzez nie dokonanie ponownego przeliczenia emerytury przez organ rentowy. Wnioskodawca podał, iż nie posiada dokumentów dotyczących poszczególnych lat zatrudnienia, gdyż po likwidacji spółdzielni część dokumentów uległa zniszczeniu i Gmina M. nie posiada kompletu dokumentów po zlikwidowanej (...).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca T. K. urodzony w dniu (...), złożył dnia 14 kwietnia 2015 roku wniosek o przyznanie mu emerytury.

/dowód: wniosek k. 1 -3 akt emerytalnych/

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do okresu składkowego i nieskładkowego okresy:

- od dnia 8 lipca 1966 roku do dnia 21 grudnia 1976 roku - praca w gospodarstwie rolnym rodziców;
- od dnia 1 lipca 1977 roku 31 grudnia 1988 roku (ubezpieczenie w (...)) – okres od 1 stycznia 1981 roku do 31 grudnia 1985 roku okres zwolnienia ze składek jako młody rolnik;
- od dnia 1 stycznia 1988 roku do dnia 31 grudnia 1990 roku – praca w (...) w M.;
- od dnia 15 listopada 1991 roku do dnia 30 listopada 1994 – praca w (...) w M.;
- od dnia 12 grudnia 2001 roku do dnia 31 grudnia 2001 roku i od dnia 10 grudnia 2002 roku do dnia 31 grudnia 2002 roku.

(dowód; zestawienie k. 8 akt emerytalnych; wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczeniowych k. 6,10,13-14 akt kapitałowych)

T. K. w okresie od **dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 30 listopada 1994 roku** był członkiem (...) w M. i pracował jako traktorzysta. Wnioskodawca nie miał zawartej umowy o pracę.

Wnioskodawca jako członek Rolniczej (...) otrzymywał wynagrodzenie zgodnie z regulaminem opłaty dla członków i domowników (...) w M.. Średnia z ostatnich trzech miesięcy wynosiła 1.980.000 złotych.

W kartotece osobowej wykazano wysokość wynagrodzeń wnioskodawcy w poszczególnych latach. Ujawniono ilość dniówek wyłącznie w okresie 1988 -1990, brak jest ujawnionych dniówek przepracowanych przez wnioskodawcę w spornym okresie od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku oraz od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 14 listopada 1991 roku. Brak jest również dokumentacji z tej (...) dotyczącej ilości dniówek przepracowanych przez wnioskodawcę w tym okresie.

Pracodawca wydał wnioskodawcy zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu i świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych, wskazując, iż w okresie od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 30 listopada 1994 roku wnioskodawca pracował jako traktorzysta i wykonywał w pracy rolniczej w pełnym wymiarze czasu pracy.

Nie ma statutu spółdzielni oraz rejestru członków spółdzielni (...).

Od 1 stycznia 1980 roku wnioskodawca miał otrzymywać opłatę zasadniczą wg III kat tj. 1,1 dniówki – 138 za godz.

Wnioskodawca nie posiadał gospodarstwa rolnego ani działki przyzagrodowej. Nie dostarczał spółdzielni produktów rolnych z własnego gospodarstwa.

(dowód: pismo k. 10; kartoteka osobowa k. 13-13v; potwierdzenie przyjęcia w poczet członków spółdzielni k. 12-12v; świadectwo pracy k. 11; pismo k. 14; pismo z dnia 28.12.1979 roku k. 13 akt emerytalnych plik I, k. 22; deklaracja członkowska k. 14 akt emerytalnych plik I; zaświadczenie o zatrudnieniu k. 17 – 17v akt emerytalnych plik I; świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych k. 11 akt emerytalnych plik I; zeznania wnioskodawcy nagranie rozprawy z dnia 9 września 2015 roku od minuty 00.23.44 do minuty 00.27.46 k. 27v, płyta CD k. 28)

W spornym okresie ubezpieczony jako członek (...) pracował w systemie licznym dniówkami obrachunkowymi. W (...) wykonywano prace rolne w polu, ponadto w (...) znajdowała się hodowla świń. Na potrzeby własne spółdzielnia posiadała warsztat i grupę budowlaną.

Dniówki obrachunkowe były wyliczane w zależności od przepracowanych dni. Wnioskodawca pracował jako traktorzysta. Wykonywał pracę traktorzysty, prace polowe – w zależności od pory roku był to siew, orka, zwożenie siana i płodów rolnych z pola. Natomiast zimą oprócz pracy traktorzysty, gdy wywoził np. obornik, wnioskodawca pracował w warsztacie i wykonywał prace spawalnicze.

Wnioskodawca w okresie zatrudnienia w (...) w M. przychodził codziennie do pracy o godzinie 7.00 i pracował co najmniej do godziny 15.00 codziennie od poniedziałku do piątku. W zależności od nasilenia prac zdarzało się, że wnioskodawca pracował ponad 8 godzin dziennie, pracował również w sobotę i niedzielę oraz święta. Wnioskodawca pracował co najmniej 8 godzin dziennie, przez około 25 dni w tygodniu i ponad 260 dni.

A. C. był członkiem (...) w M.. Pracował jako kombajnista, traktorzysta na takich samych zasadach jak wnioskodawca i przez zbliżoną ilość dniówek. W 1984 roku otrzymał wynagrodzenie w wysokości 127.100 złotych, za 508 dniówek obrachunkowych, 282 dni pracy w tym roku, przy stawce 250 złotych za dniówkę.

(dowód: zeznania wnioskodawcy nagranie rozprawy z dnia 9 września 2015 roku od minuty 00.23.44 do minuty 00.27.46 k. 27v, płyta CD k. 28; zeznania świadka A. C. nagranie rozprawy z dnia 9 września 2015 roku od minuty 00.07.15 do minuty 00.12.51 k. 26v-27, płyta CD k. 28; zeznania świadka A. S. nagranie rozprawy z dnia 9 września 2015 roku od minuty 00.14.23 do minuty 00.18.09 k. 27, płyta CD k. 28; zeznania świadka H. T. nagranie rozprawy z dnia 9 września 2015 roku od minuty 00.18.16 do minuty 00.22.17 k. 27, płyta CD k. 28; zaświadczenie k. 25; zakres obowiązków k. 17-17v)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny materiału dowodowego i zważył co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okresy składkowe uważa się okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie, lub w których występowało zwolnienie od składki,

b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Przywołać w tym miejscu należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 1 września 2010 roku, sygn. II UK 80/10 (LEX nr 661515), iż kwalifikacja okresów składkowych według zasad określonych art. 6 ustawy emerytalnej, przebytych przed 1 stycznia 1999 roku musi być dokonana na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia. Powyższe wynika z specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Podleganie ubezpieczeniom społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych w spornych okresach, będących osądem danej sprawy, regulował dekret z dnia 4 marca 1976 roku o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z dnia 15 marca 1976 roku).

Zgodnie z art. 1 ubezpieczenie społeczne określone dekretem, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmuje:

1) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w (...), którzy wykonują pracę w tych spółdzielniach,

2) członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w (...), którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni,

3) pozostałe osoby, które wykonują pracę w spółdzielniach wymienionych w pkt 1 lub zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni wymienionych w pkt 2 i są wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

W myśl art. 4 dekretu przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,

2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety,

3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni, co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

Zgodnie z art. 28 ust. 2 wymienionego wyżej dekretu przy ustalaniu prawa do świadczeń oraz wysokości tych świadczeń okresy pracy w spółdzielni uważa się za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia, a dochód z tytułu tej pracy stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie za równorzędny z wynagrodzeniem z tytułu zatrudnienia.

Z powyższych regulacji wynika, iż na podleganie ubezpieczeniu społecznemu przez członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych miał wpływ wymiar świadczonej pracy wprowadzony w ww. art. 4 dekretu.

Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano zatem fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. (...) ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 roku, kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególnie miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. Za aktualny przy tym uważać należy pogląd Sądu Najwyższego, że w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 roku, sygn. II UK 255/11, LEX nr 1227191).

Jednocześnie za wystarczające do wyliczenia okresu pracy w (...), wymaganego do uzyskania świadczeń w myśl art. 4 dekretu, należy uznać ustalenie, iż dany spółdzielca świadczył osobiście pracę na rzecz spółdzielni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie w kontrolowanym okresie, bowiem tak wyraźnie stanowi przepis dekretu mówiący o tym, co uważa się za dzień, miesiąc i rok pracy (podobnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. III AUa 1756/12, LEX, wyrok SA w Łodzi z dnia 30 grudnia 2014 roku, IIIAUa 205/14, LEX).

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy należy uwzględnić przy obliczaniu wysokości emerytury wnioskodawcy okres zatrudnienia od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku oraz od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 14 listopada 1991 roku w (...) w M., w której wnioskodawca pracę świadczył jako jej członek, za który to okres brak jest wystawionego przez Spółdzielnię zaświadczenia potwierdzającego liczbę przepracowanych dniówek obrachunkowych.

Pamiętać przy tym należy, że w toku postępowania sądowego dowodem na wykazanie okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, mogą być nie tylko dokumenty, ale także zeznania świadków. W myśl bowiem przepisu § 22 ust. 2 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe przewidziano, że jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, zeznaniami świadków, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres. Przepis ten może być odpowiednio stosowany do okresów

pracy członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, a zatem w przypadku niemożności przedłożenia odpowiednich dokumentów dowód w postaci wykazu dniówek obrachunkowych okoliczności pozostawania w zatrudnieniu i wymiaru czasu pracy mogą być dowodzone różnymi środkami dowodowymi, brakujące dokumenty mogą być zastąpione treścią zeznań świadków. Brak jest zatem podstaw do twierdzenia, a przynajmniej nie istnieje żadna podstawa procesowa, aby uznać, iż na sporne okoliczności jedynym miarodajnym dowodem jest przedstawienie zaświadczenia przez pracodawcę z wykazem dniówek obrachunkowych. (tak por. SA w Szczecinie w wyroku z dnia 11 marca 2014 roku, III AUa 94/13, LEX; cytowany SA w Łodzi w wyroku z dnia 20 grudnia 2014 roku, IIIAUa 205/14 i z dnia 6 sierpnia 2013 roku, IIIAUa 1756/12). Jednocześnie ciężar dowodzenia okoliczności spornych spoczywał na wnioskodawcy.

Wnioskodawca udowodnił swoje żądanie.

W sprawie wnioskodawca wykazał, że nie ma możliwości przedłożenia odpowiednich dokumentów w postaci wykazu dniówek obrachunkowych z uwagi na braki w dokumentacji źródłowej. Powyższe okoliczności potwierdziło pismo z archiwum, w którym znajdują się dokumenty z (...) w M..

Ustaleniu stanu faktycznego Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów, które zostały zebrane w sprawie w tym zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, kartoteki osobowej, zaświadczeń o wynagrodzeniu i zatrudnieniu oraz świadectwach pracy i wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych wystawionych przez pracodawcę, zakresu obowiązków wnioskodawcy jako traktorzysty, a ponadto na podstawie zeznań świadków i wnioskodawcy.

Nie może budzić wątpliwości, iż w spornym okresie wnioskodawca był członkiem (...) w M. i pracował jako traktorzysta. Zeznania świadków i wnioskodawcy znajdują potwierdzenie w dokumentach z akt osobowych wnioskodawcy i pozostałych wydanych przez pracodawcę zaświadczeniach i świadectwach.

Ustalenia faktyczne co do ilości dniówek obrachunkowych sąd poczynił w oparciu o zeznania świadków i wnioskodawcy oraz skorelowane z nimi dokumenty. Z ww. materiału dowodowego wynikało zatem, że wnioskodawca wykonywał swoje obowiązki jako traktorzysta pracując przy pracach polowych w takim wymiarze czasu pracy, jak pracownicy zatrudnieni na podstawie umów o pracę w pełnym wymiarze czasu i codziennie. Stawiał się zatem do pracy codziennie od poniedziałku do piątku o godzinie 7.00. Co do zasady zawsze pracował do godziny 15.00, tj. 8 godzin dziennie. W razie jednak wzmożonych prac polowych prace te mogły trwać dziennie ponad 8 godzin. Pracował również w soboty, a w razie konieczności w niedziele i święta. Oznaczało to, że wnioskodawca pracował około 25 dni w miesiącu i ponad 260 dni w roku.

Zeznania świadków były jasne i pełne. Jako skorelowane z dokumentacją z akt osobowych, zawartą w aktach emerytalnych oraz złożoną przez świadka A. C. były wiarygodne. Świadkowie bowiem pracowali razem z wnioskodawcą w spornych okresach. Widzieli wnioskodawcę przy pracach rolniczych. Sami pracowali w takim samym systemie i ilość wypracowanych dniówek i wysokości wynagrodzeń były podobne. Okoliczność, że wnioskodawca pracował, podobnie jak pracownicy zatrudnieni na umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu Kodeksu Pracy, potwierdzają dokumenty wystawione przez pracodawcę w postaci świadectwa pracy, świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Pracodawca zatem sam określił, że wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy i stale. Oczywiście wnioskodawca pracował jako członek spółdzielni, którego rozliczano z dniówek obrachunkowych. Jednakże okoliczność, że pracodawca sam traktował czas pracy wnioskodawcy jako pełen wymiar czasu pracy, co oznaczało co najmniej 8 godzin dziennej pracy i co najmniej 22 dni robocze w miesiącu, potwierdzało wiarygodność zeznań świadków o wymiarze świadczonej pracy przez wnioskodawcę w spornym okresie. Również z zakresu obowiązków wnioskodawcy wynikało, iż swoje czynności miał on wykonywać codziennie. W zakresie obowiązków bowiem wnioskodawca miał obowiązek codziennie po zakończonej pracy zdać kartę pracy dysponentowi i zasięgnąć informacji na dzień następny. Ponadto porównując wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez wnioskodawcę i świadka A. C. należało stwierdzić, że wysokości te były

zbliżone. Potwierdzało to zatem wiarygodność świadka, iż ilość dniówek przepracowanych przez wnioskodawcę była również zbliżona do ilości dniówek świadka.

W ocenie Sądu Okręgowego materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przed dowodzi w sposób nie budzący żadnych wątpliwości, że w spornym okresie od dnia 1 sierpnia 1979 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku oraz od dnia 1 stycznia 1991 roku do dnia 14 listopada 1991 roku ubezpieczony świadczył pracę na rzecz (...) w M. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie przez co najmniej 5 dni w tygodniu (roboczych), przez około 25 dni w miesiącu. Zdaniem Sądu powyższe pozwala przyjąć, że przy tej ilości pracy skarżący ubezpieczony osiągnął normy z art. 4 ww. dekretu. W tej sytuacji należało przyjąć, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie, co w konsekwencji pozwala na uwzględnienie całego spornego okresu do stażu pracy wnioskodawcy.

Z tych względów Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.